

1.ÜNİTE

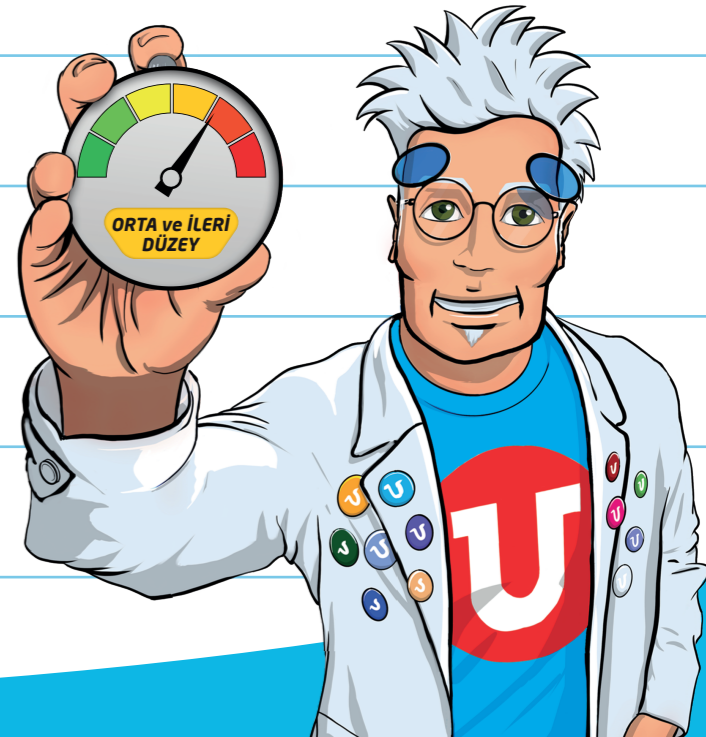
U

TYT Orta ve İleri Düzey Türkçe Soru Bankası

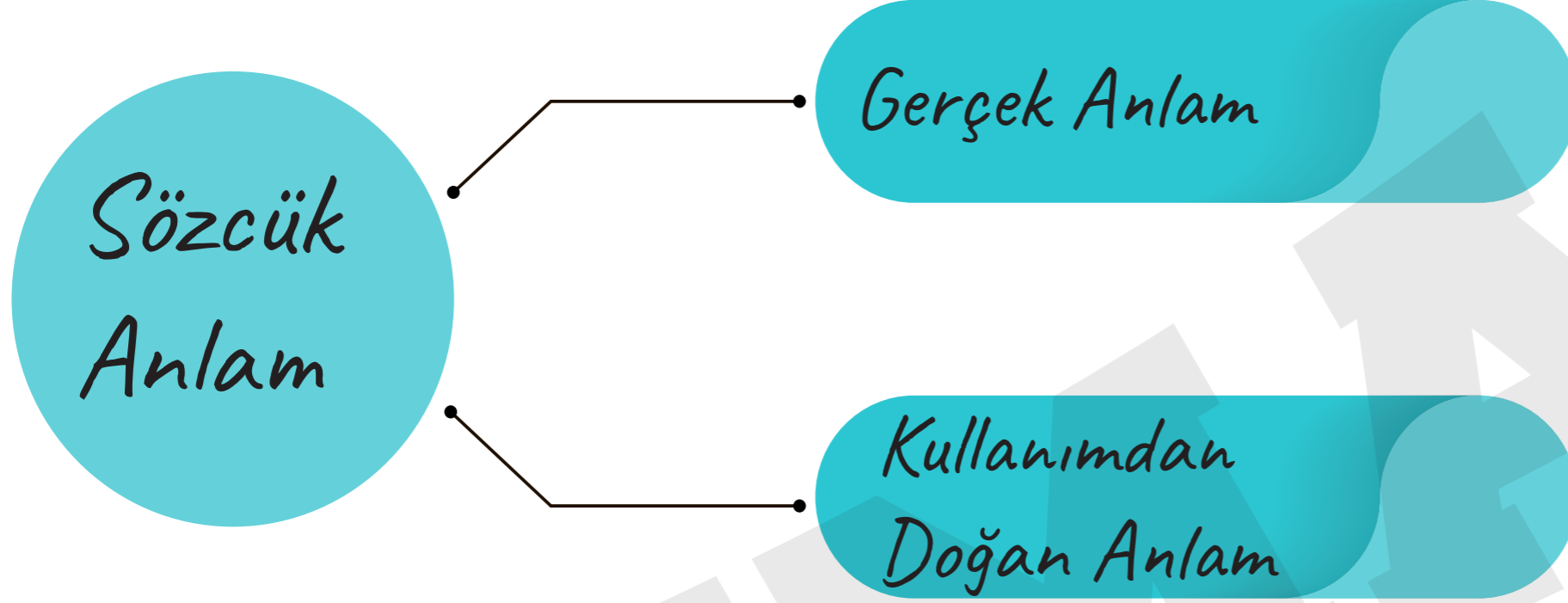
Gerçek-Mecaz-Yan-Terim Anlam

FATMA GÜL ÖRS

SÖZCÜK ANLAM

Sözcük: Anlamı olan, cümle kurmaya yarayan ses ya da ses topluluğudur.

Sözcük Anlam: Bir sözcük okunduğunda ya da işitildiğinde o sözcüğün zihinde yarattığı tasarımlar ve çağrışımların tümüdür.

1. GERÇEK ANLAM:

- Sözcüğün türetildiğinde edindiği ilk anlamdır, doğuş anlamıdır.
- Sözcüğün aklımıza gelmesi gereken ilk anlamıdır.

Örnek

- Burnundan ameliyat oldu.

2. KULLANIMDAN DOĞAN ANLAMLAR:

Sözcükler kullanıldıkça yeni yeni anlamlar kazanırlar.

Gerçek Anlama Baęlı Yan Anlam

- Bir sözcüğün gerçek anlamdan hemen sonra şekil ve işlev benzerliğine dayanarak kazandığı yeni anlamıdır.
- Bir sözcüğün birden fazla yan anlamı olabilir.

Örnek:

- Ayakkabımın burnu açıldı.

Mecaz Anlam:

- Bir sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak yepyeni bir anlam kazanmasıdır.
- Mecaz anlamda sözcüğün gerçek anlamıyla anlam ilgisi tamamen zayıflar.
- Bir sözcüğün birden fazla mecaz anlamı olabilir.

Örnek:

- Burnundan yanına varılmıyor.

★ **UYARI:**

→ Burnundan ameliyat oldu.

→ Ayakkabımın burnu açıldı.

→ Burnundan yanına varılmıyor.

★ Bu örneklerden yola çıkarak şu çıkarımlarda bulunabiliriz:

- Bir sözcük gerçek anlamıyla somutken bir cümlede yeni bir anlam kazanmasına rağmen somut olma özelliğini sürdürüyorsa yan anlam kazanmış demektir.
- 2. Bir sözcük gerçek anlamıyla somutken bir cümlede yeni bir anlam kazanarak soyut bir kavramı karşılamışsa mecaz anlam kazanmış demektir.

Terim Anlam:

Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklerdir.

Örnek:

→ Yarımada'nın burnuna oturmuş, gelen geçen gemileri izliyordum.

HAYDI, SÖZCÜKLERDE UZMANLAŞALIM!

Örnekler

- Balkondaki masa ve sandalyeleri bahçeye taşıdık.
- Yasalara göre, ruhsatsız silah taşımak suçtur.
- Evin çatısını taşıyan tahtalar çürümüştü.
- Köye su taşıyan borular yenileneceği için susuz kalacağız.
- Bir evin sorumluluğunu taşımak sanıldığı kadar kolay değil.